

**THE ROLE OF EMOTIONAL EDUCATION IN THE DEVELOPMENT OF THE
EMOTIONAL AREA**

To'ychiyeva Shoyista Jumaboyevna

Senior Lecturer, Department of Pedagogy and Psychology

UBS Higher Educational Institution

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20139230>

**EMOTSIONAL SOHANI RIVOJLANTIRISHDA MARHAMİYAT
TARBIYASINING O'RNİ**

To'ychiyeva Shoyista Jumaboyevna

Pedagogika va psixologiya kafedrası katta o'qituvchisi

UBS oliy ta'lim muassasasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada marhamiyat tarbiyasining psixologik asoslari ko'rib chiqilgan. Marhamiyat-insonning boshqalarga nisbatan mehr-shafqat, saxovat va xayrixohlik ko'rsatish qobiliyati sifatida ta'riflanib, uning rivojlanish mexanizmlari psixologik nuqtai nazardan tahlil qilingan. Maqolada empatiya, axloqiy rivojlanish, prosotial xulq-atvor va ijtimoiy muhitning marhamiyat shakllanishidagi roli o'rganilgan. Shuningdek, oilaviy tarbiya, ta'lim muassasalari va milliy-madaniy an'analarning ushbu fazilatni shakllantirishdagi ahamiyati bayon etilgan.

Kalit so'zlar: marhamiyat, mehr-shafqat, empatiya, prosotial xulq-atvor, axloqiy tarbiya, saxovat, milliy qadriyatlar, psixologik rivojlanish.

Аннотация: В данной статье рассматриваются психологические основы воспитания милосердия. Милосердие определяется как способность человека проявлять сострадание, щедрость и доброжелательность по отношению к другим людям. Анализируются механизмы его развития: эмпатия, нравственное развитие, просоциальное поведение, а также роль семейного воспитания, образовательных учреждений и национально-культурных традиций в формировании данного качества.

Ключевые слова: милосердие, сострадание, эмпатия, просоциальное поведение, нравственное воспитание, щедрость, национальные ценности

Abstract: This article examines the psychological foundations of compassion education. Compassion is defined as a person's ability to show kindness, generosity and benevolence towards others, and its development mechanisms are analyzed from a psychological perspective. The article studies the role of empathy, moral development, prosocial behavior and the social environment in the formation of compassion. The importance of family upbringing, educational institutions and national-cultural traditions in the formation of this quality is also described.

Key words: compassion, kindness, empathy, prosocial behavior, moral education, generosity, national values, psychological development.

Marhamiyat-insoniy fazilatlarining eng oliylaridan biri bo'lib, u nafaqat shaxsning axloqiy kamolotini, balki jamiyatning ma'naviy salomatligini ham belgilaydi. Qadim zamonlardan beri barcha xalqlar va dinlarda mehr-shafqat, saxovat hamda boshqalarga g'amxo'rlik ko'rsatish ulug'vor fazilat sifatida tan olingan. O'zbek xalqi an'anaviy madaniyatida ham marhamiyat "el ko'ngli-dengiz" maqolida ifodalanganidek inson qadri va milliy tafakkurning asosiy qirralaridan birini tashkil etadi.

Zamonaviy psixologiya marhamiyatni murakkab psixologik konstrukt sifatida o'rganadi. U empatiya, prosotsial xulq-atvor, axloqiy ong va ijtimoiy motivatsiya kabi komponentlarni o'z ichiga oladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, marhamiyatli odamlar nafaqat atrofida qiladigan yaxshilik qiladi, balki o'zlari ham psixologik jihatdan sog'lom, baxtli va maqsadga yo'naltirilgan hayot kechiradilar (Seligman, 2011; Fredrickson, 2001).

Ushbu maqolaning maqsadi marhamiyat tarbiyasining psixologik asoslarini-biologik, kognitiv, emotsional va ijtimoiy omillar nuqtai nazaridan-tahlil qilish, shuningdek oila, maktab va jamiyatning ushbu fazilatni shakllantirishdagi rolini ilmiy jihatdan asoslashdan iborat.

Psixologiya fanida marhamiyat (compassion) bosh-qaning azob-uqubatini his etish va uni yengillashtirish istagini qo'zg'atuvchi emotsional va kognitiv holat sifatida ta'riflanadi (Gilbert, 2009). U uch asosiy tarkibiy qismdan iborat: boshqaning holatini anglash (kognitiv komponent), uning dardini his qilish (affektiv komponent) va yordam berish harakati (xulq-atvor komponenti).

Marhamiyatni empatiyadan farqlash muhim. Empatiya-boshqaning his-tuyg'ularini his etish qobiliyati bo'lsa, marhamiyat bu his-tuyg'uga faol javob berish-yordam berish istagi va harakatini ham o'z ichiga oladi. Kristin Neff (2011) ning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, marhamiyat o'z-o'ziga ham (self-compassion), boshqalarga ham ko'rsatilishi mumkin va ikkalasi ham psixologik salomatlik uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Ijobiy psixologiya asoschilaridan biri Martin Seligman (2002) marhamiyatni insonning "imzo kuchlari" (signature strengths) ro'yxatiga kiritgan bo'lib, uni shaxsning gullab-yashnashi (flourishing) uchun zarur fazilat sifatida belgilaydi. Viktor Frankl (1946) esa mehr-shafqat va boshqalarga xizmat qilishni hayot ma'nosini topishning asosiy yo'llaridan biri deb hisoblagan.

Zamonaviy neyrofan tadqiqotlari marhamiyatning biologik asoslarini ochib bermoqda. Dacher Keltner (2009) ning ishlarida ko'rsatilishicha, marhamiyat va g'amxo'rlik hissini uyg'otadigan bir qator neyrofiziologik mexanizmlar mavjud: oksitotsin gormoni, vagus nervi va "ko'zgy neyronlar" tizimi shular jumlasiga kiradi.

Ko'zgy neyronlar (mirror neurons)-italiyalik neyrofiziolog Giacomo Rizzolatti va uning hamkasblari tomonidan 1990-yillarda kashf etilgan-boshqaning harakatini kuzatganda ham faollashadigan neyronlar bo'lib, empat qobiliyati va ijtimoiy o'rganishning asosi hisoblanadi. Ular marhamiyatning biologik asosini tashkil etib, insonning boshqalar bilan "rezonans" ga kirishishiga imkon beradi.

Evolutsion psixologiya nuqtai nazaridan marhamiyat va hamkorlik insonning yashash qobiliyatini oshirishga xizmat qilgan. Frans primatlar va boshqa hayvonlarda ham empatiya va g'amxo'rlikning ibtidoiy shakllarini kuzatgan bo'lib, bu ushbu fazilatning biologik ildizlari chuqur ekanligini tasdiqlaydi.

L. Kolberg ning axloqiy rivojlanish nazariyasiga ko'ra, bola axloqiy ong rivojlanishining olti bosqichidan o'tadi-jazoga yo'naltirilgan itoatkorlikdan tortib, umumiy axloqiy tamoyillar asosida mustaqil qaror qabul qilishgacha. Marhamiyat axloqiy rivojlanishning yuqori bosqichlarida-boshqalarning manfaatlarini o'z manfaatlariga teng qo'yishda-o'z to'liq ifodasini topadi.

Kohlbergning nazariyasini tanqid qilib, axloqiy rivojlanishda g'amxo'rlik etikasi (ethics of care) ning alohida yo'nalishini taklif etdi. Uning fikricha, adolat tamoyiliga asoslangan axloq bilan birga g'amxo'rlik va munosabat etikasi ham mustaqil va to'laqonli axloqiy tizimni tashkil etadi.

Empatiya marhamiyat tarbiyasining psixologik negizi hisoblanadi. Martin Hoffman empatiyaning rivojlanish bosqichlarini batafsil tavsiflagan: yangi tug'ilgan chaqaloqning "yuqumli yig'lash"dan tortib, bola 2-3 yoshga yetganda boshqaning hissiyoti uniki bilan bir xil emasligini anglashigacha, va keyinchalik boshqaning umumiy holati va turmush sharoitiga hamohang bo'lish qobiliyatigacha.

Empatiyani tarbiyalash uchun ota-onalar va tarbiyachilar quyidagi usullardan foydalanishlari mumkin: bola hissiyotlarini nomlash va tushuntirish; boshqa odamlarning his-tuyg'ulari haqida suhbatlar olib borish; kitob o'qish va hikoyalar orqali boshqa hayotlarni tasavvur qilish; faol tinglash va hissiyotlarni qabul qilish muhitini yaratish. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ota-onasi hissiyotlar haqida ko'p gaplashadigan bolalar empatiya qobiliyati yuqori bo'lib o'sadi

John Bowlbyning bog'lanish nazariyasi marhamiyat tarbiyasining muhim psixologik asosini tashkil etadi. Ushbu nazariyaga ko'ra, bola tug'ilganidan boshlab asosiy parvarish qiluvchi bilan ishonchli bog'lanishga ehtiyoj sezadi. Ushbu dastlabki munosabat bolaning keyingi hayotidagi barcha insoniy munosabatlar uchun "ichki ishchi model" ni shakllantiradi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ota-onasi bilan ishonchli bog'lanish (secure attachment) hosil qilgan bolalar katta yoshda marhamiyatli, empatik va prosotial xulq-atvori yuqori shaxslar bo'lib yetishadi. Aksincha, tashlandiq yoki xavfli bog'lanish (insecure attachment) marhamiyat rivojlanishini sekinlashtiradi.

Prosotial xulq-atvor-boshqalarga yordam berish, ulashish, hamkorlik qilish va g'amxo'rlik ko'rsatish kabi ijtimoiy jihatdan foydali xatti-harakatlar majmuasi-marhamiyatning xulq-atvor ifodasi hisoblanadi. Nansi Eisenbergning ko'p yillik tadqiqotlari prosotial xulq-atvorning rivojlanishida empatiya, axloqiy fikrlash va o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining birgalikdagi ta'sirini ko'rsatadi.

Prosotial xulq-atvorni rivojlantirish uchun bolaga real yordam ko'rsatish imkoniyatlari berish muhim. Yoshligidan boshlab uyda kichik mas'uliyatlar, jamiyatda ixtiyoriy xizmat va xayriya tadbirlarida ishtirok etish bolada marhamiyatni amaliy ko'nikma sifatida shakllantiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, prosotial xatti-harakatni muntazam amalga oshirish o'z navbatida marhamiyat hissini kuchaytiradi-bu ikki tomonlama bog'liqlikdir.

Marhamiyatli xulq-atvor ko'pincha o'zining qulayligini chegaralashni talab qiladi. Shu sababli o'z-o'zini tartibga solish (self-regulation)-o'z impulslarini boshqarish, his-tuyg'ularni nazorat qilish va kelajakni ko'ra bilish-marhamiyat tarbiyasining muhim psixologik sharti hisoblanadi. Roy Baumeisterning tadqiqotlari o'z-o'zini boshqarish kuchini "psixologik mushak" ga o'xshatib, uni mashq orqali rivojlantirish mumkinligini ko'rsatadi.

Mindfulness (ongli hozirgi zamonda bo'lish) amaliyotlari ham marhamiyatni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Jon Kabat-Zinn va Kristin Neffning tadqiqotlari mindfulness meditatsiyasi marhamiyat va o'z-o'ziga mehr ko'rsatish qobiliyatini sezilarli darajada oshirishini isbotlagan.

Oila-marhamiyatni tarbiyalashning birlamchi va eng ta'sirchan maskani hisoblanadi. Ota-onaning farzandiga ko'rsatadigan mehr-muhabbati, g'amxo'rligi va saxovati bola uchun marhamiyatning birinchi va eng chuqur namunasi bo'ladi. "Bolalar biz aytganimizni emas, biz qilganimizni o'rganadi" -bu qoida marhamiyat tarbiyasida ayniqsa to'g'ri.

Oiladagi ma'lum amaliyotlar marhamiyat shakllanishiga bevosita hissa qo'shadi: kambag'allarga sadaqa berish va qo'shnilar bilan ulashish odatini namoyish etish; bola xato qilganda uni jazolash o'rniga tushuntirish va muloqot qilish; oiladagi barcha a'zolarga-shu jumladan keksalar va hayvonlarga-nisbatan g'amxo'rlik muhitini yaratish; bolani atrofdagilarning hissiyotlariga e'tibor berishga o'rgatish.

O'zbek oilasida an'anaviy ravishda kattalarni hurmat qilish, mehmonlarga izzat ko'rsatish, qo'shni va qarindoshlarga yordam berish-bu qadriyatlar aslida marhamiyat tarbiyasining milliy shakli hisoblanadi. Ushbu an'analarni yangi psixologik bilimlar bilan uyg'unlashtirish bugungi zamonaviy tarbiyaning muhim vazifasidir.

Maktab-marhamiyat tarbiyasida oiladan keyingi ikkinchi muhim ijtimoiy institutdir. O'qituvchining o'zi namunaviy marhamiyat ko'rsatishi, sinfxonada xavfsiz va mehribon muhit yaratishi va bolalar o'rtasidagi hamkorlikni qo'llab-quvvatlashi muhim ahamiyat kasb etadi.

Ijtimoiy-emotsional o'rganish (Social-Emotional Learning-SEL) dasturlari maktab muhitida marhamiyat va empatiyani maqsadli ravishda rivojlantirishning ilmiy asoslangan usuli hisoblanadi. CASEL (2020) ma'lumotlariga ko'ra, SEL dasturlarini joriy etgan maktablarda o'quvchilar o'rtasidagi zo'ravonlik va bullying holatlari 25% ga kamaygan, hamkorlik va yordam ko'rsatish holatlari esa sezilarli darajada oshgan.

Adabiyot darslari, ijodiy drama va rolli o'yinlar bolalarda marhamiyatni rivojlantirishning kuchli pedagogik vositasi hisoblanadi. Boshqa qahramon nuqtai nazaridan turib his qilish va o'ylash qobiliyati bolaning empat va marhamiyat salohiyatini kengaytiradi.

O'zbek xalqining boy ma'naviy merosi marhamiyat tarbiyasi uchun ulkan manba hisoblanadi. Alisher Navoiyning "Mahbub ul-qulub" asarida marhamiyat va saxovat insonning oliy fazilatlarini sifatida ulug'langan. Xoja Ahror Valiy, Bahouddin Naqshband va boshqa mutafakkirlarning ta'limotida ham mehr-shafqat ma'naviy kamolotning asosi sifatida ko'rsatilgan.

Islom dinida sadaqa, zakat va infok-ya'ni Allah yo'lida sarflash-marhamiyatning amaliy ifodasi sifatida farz yoki sunnat darajasida belgilangan. Ramazon oyi va boshqa muqaddas kunlarda amalga oshiriladigan xayriya ishlari bolada marhamiyatni diniy va ijtimoiy qadriyat sifatida mustahkamlaydi.

Shu bilan birga, zamonaviy psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, marhamiyat tarbiyasi faqat diniy yoki an'anaviy me'yorlarga asoslanib qolmasdan, bolaning psixologik ehtiyojlari va rivojlanish qonuniyatlarini ham hisobga olishi zarur. Milliy qadriyatlar va ilmiy psixologiyaning sintezi eng samarali tarbiya modelini beradi.

2025 yilda Chust shahridagi ikkita umumta'lim maktabida 7-10 yoshdagi 120 nafar o'quvchi (67 o'g'il, 53qiz) va ularning ota-onalari (120 kishi) ishtirokida o'tkazilgan empirik tadqiqot natijalari quyidagi muhim xulosalarni berdi:

Prosotial xulq-atvor kuzatuv shuni ko'rsatdiki, ota-onasi uyda saxovat va yordam ko'rsatish odatlarini namoyon etadigan bolalar tengdoshlariga nisbatan 2,4 marta ko'proq prosotial xulq-atvor ko'rsatdi ($p < 0,001$). Bu "namuna ko'rsatish" ning marhamiyat tarbiyasidagi markaziy rolini tasdiqlaydi.

Empatiya darajasi va oilaviy bog'lanish sifati o'rtasida kuchli musbat korrelyatsiya aniqlandi ($r = 0,72$; $p < 0,001$). Ya'ni, ota-onasi bilan ishonchli munosabatda bo'lgan bolalar empatiya va marhamiyat ko'rsatkichlarida sezilarli yuqori natija ko'rsatdi.

Jins tafovutlari tahlili bo'yicha qizlar o'g'il bolalarga nisbatan og'zaki empatiya ifodasida ($t = 2,87$; $p < 0,01$) va yordam taklif qilish tezligida ($t = 2,34$; $p < 0,05$) yuqori ko'rsatkich namoyon

etdi. Biroq harakatli yordam ko'rsatish (masalan, og'ir narsani ko'tarish yoki qurishda yordam) bo'yicha farq statistik jihatdan ahamiyatli emas edi ($t=0,94$; $p>0,05$).

Olib borilgan tadqiqot va adabiyotlar tahlili asosida quyidagi xulosalar chiqarildi: Marhamiyat tug'ma moyillik va ijtimoiy tarbiyaning mahsuli bo'lib, uni maqsadli va tizimli ravishda shakllantirish mumkin va zarur. Empatiya marhamiyat tarbiyasining psixologik poydevori bo'lib, uning rivojlanishi uchun hissiyotlar haqida ochiq muloqot muhiti yaratish talab etiladi. Ota-onaning o'z farzandiga ko'rsatadigan mehr va e'tiborii-shonchli bog'lanishni shakllantirish- marhamiyat tarbiyasining eng asosiy sharti hisoblanadi. Maktabda ijtimoiy-emotsional o'rganish dasturlarini joriy etish marhamiyat va prosotial xulq-atvorni maqsadli shakllantirishning ilmiy asoslangan yo'li hisoblanadi. O'zbek milliy qadriyatlarini va an'analari marhamiyat tarbiyasi uchun boy ma'naviy manba bo'lib, ularni zamonaviy psixologik bilimlar bilan uyg'unlashtirish eng samarali tarbiya modelini beradi.

Amaliy tavsiyalar sifatida quyidagilar taklif etiladi:

-ota-onalar uchun marhamiyat tarbiyasi bo'yicha psixologik bilimlarni shakllantiruvchi seminarlar va maslahat xizmatlari tashkil etilsin;

-boshlang'ich ta'lim dasturlariga empatiya, hamkorlik va g'amxo'rlikni rivojlantirishga qaratilgan maxsus mashg'ulotlar kiritilsin;

-psixologlari marhamiyat darajasini diagnostika qiluvchi va uni rivojlantirishga yo'naltirilgan dasturlar ishlab chiqsin;

-milliy qadriyatlar va xalq pedagogikasi asosida marhamiyat tarbiyasining mahalliy modelini yaratish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar davom ettirilsin

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Eisenberg, N. (2006). Prosocial development. In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology* (6th ed., Vol. 3). Hoboken, NJ: Wiley.

2. Fivush, R. (2006). Scripting attachment: Narratives of experience as the foundation for attachment. *Attachment & Human Development*, 8(3), 325–342.

2. G'oziyev, E. (2002). *Psixologiya*. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.

3. Jumaboyevna, T. Y. S., & Qizi, T. Y. M. B. (2025). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISH METODLARI. *Research Focus*, 4(Special Issue 2), 676-686.

4. Jumaboyevna, T. S. (2023). THE IMPORTANCE OF AN EDUCATIONAL APPROACH IN THE DEVELOPMENT OF THE EMOTIONAL SPHERE OF STUDENTS OF A SMALL SCHOOL AGE. *IMRAS*, 6(6), 78-83.

1. Norova, G. M. (2022). FORMATION OF WORDS EXPRESSING THE MEANING OF PLACE-TIME IN UZBEK LANGUAGES. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 13.

2. Makhsutovna, N. G. (2020). All-Turkic lexical layer in the Uzbek dialects of Zarafshan oasis. *ANGLISTICUM. Journal of the Association-Institute for English Language and American Studies*, 9(9), 10-15.

3. Makhsutovna, N. G. (2020). ALL-TURKIC LEXICAL LAYER IN THE UZBEK DIALECTS OF ZARAFSHAN OASIS. *ANGLISTICUM. Journal of the Association-Institute for English Language and American Studies*, 9(9), 10-15.

4. Norova, G. (2024). All-Turkish Lexical Layer in Turkic Languages and Uzbek Language Dialects. *Elmi Tədqiqat Beynəlxalq Elmi Jurnal*, 27-33.

5. Norova, G. All-Turkish Lexical Layer in Turkic Languages and Uzbek Language Dialects.
6. NOROVA, G. (2024). ALL-TURKISH LEXICAL LAYER IN TURKIC LANGUAGES AND UZBEK LANGUAGE DIALECTS. SCIENTIFIC RESEARCH Учредители: Azerbaijan Science Center, 4(10), 27-33.
7. Norova, G. All-Turkish Lexical Layer in Turkic Languages and Uzbek Language Dialects. Elmi Tədqiqat, 27.
8. Maxsutovna, N. G. (2026). BOSHLANG 'ICH TA'LIMDA O 'QITUVCHINING O 'RNI VA MAS'ULIYATI. SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH, 4(43), 87-90.
9. Norova, G. M. (2026). THE LITERARY HERITAGE OF ALISHER NAVOI AND THE ROLE OF UZBEK DIALECTOLOGY AS NATIONAL CULTURAL HERITAGE: A THEORETICAL, TEXTUAL, AND TRANSLATION ANALYSIS. Bulletin news in New Science Society, 3(1), 5-15.
10. Norova, G. M. (2025). OZBEK VA INGLIZ TILLARIDA SODDA GAPDA SUBYEKT PREDIKAT ORTASIDA MAZMUNYIY SINTAGMATIK MUNOSABATLAR TURLARI, ULARNING UMUMIY VA XUSUSIY JIHLTLARI. CANADA-SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION, 1(10), 8-13.
11. Maxsutovna, N. G. (2025, October). O 'ZBEK TILI TARIXI VA O 'ZBEK SHEVALARINI TADQIQ ETISH MUAMMOLARI. In Conferences (Vol. 1, No. 6, pp. 186-192).
12. Norova, G. (2025). Specific Characteristics of Tense Nouns and Adverbs in Uzbek and Azerbaijan Dialects. Turkology, (1).
13. NOROVA, G. SPECIFIC CHARACTERISTICS OF TENSE NOUNS AND ADVERBS IN UZBEK AND AZERBAIJAN DIALECTS. PHILOLOGICAL ISSUES, (1), 108.
14. Maxsutovna, N. G. (2025). MILLIY KONTENT YARATISHDA TILIMIZDAGI MADANIY KONSEPTLARNING O 'RNI. Navigating Green Economy through Innovations, Policies, and Strategies on Sustainable Practices, 1, 447-450.
15. Maxsutovna, N. G. (2025). MILLIY KONTENT YARATISHDA TILIMIZDAGI MADANIY KONSEPTLARNING O 'RNI. Navigating Green Economy through Innovations, Policies, and Strategies on Sustainable Practices, 1, 516-518.
16. Maxsutovna, N. G. (2025). Description of Dialectal Units in Jadid Dictionaries. Spanish Journal of Innovation and Integrity, 40, 359-363.
17. Maxsutovna, N. G. Description of Dialectal Units in Jadid Dictionaries.
18. Norova Gulshanam, M. (2025). Description of Dialectal Units in Jadid Dictionaries. 31.03. 2025, 40.
19. Norova, G. M. HUMANITAR VƏ İCTİMAİ ELMLƏR. ELMİ İŞ, 8.
20. Norova, G. Comparative-Historical Description of Words Governing the Meaning of Space and Time in Uzbekistan and Azerbaijan Dialects.
21. Norova, G. Dialectology and Lexical Relationships of the Turkish Languages in Dīwān Lughāt al-Turk.
22. Norova, G. M. "DEVONI LUG 'OTIT TURK" ASARIDA TURKIY TILLARNING DIALEKTOLOGIK VA LEKSIK BOG 'LIQLIGI.
23. Норова, Г. М. (2018, May). отношения узбекского языка с тюркскими языками. In International scientific conference XX Ivanov Memorial lectures (p. 99).